

Αχιλλέας Δημητριάδης
Πρόγραμμα Διακυβέρνησης
Πυλώνας III: Κυπριακό

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΟΧΙ ΣΤΗ ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗ

- 1.1.1. Το παρατεταμένο αδιέξοδο εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους. Η απουσία συνομιλιών για πέντε χρόνια, η στροφή της Τουρκίας και της Τ/Κ ηγεσίας στα «δύο κράτη», η απραξία της Ε/Κ ηγεσίας και η στροφή της διεθνούς κοινότητας στον πόλεμο στην Ουκρανία, εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για το μέλλον της Κύπρου.
- 1.1.2. Η τουρκική αδιαλλαξία συνάντησε τη δική μας απραξία και ο κίνδυνος να πέσουμε στα βράχια της διχοτόμησης είναι ολοένα και πιο κοντά. Αλλά η διχοτόμηση δεν πρέπει να είναι το μέλλον μας. Είναι δική μας ευθύνη να αγωνιστούμε για μια ενωμένη Κύπρο. Με αξιοπιστία, με την σύμπλευση μας με την ΕΕ, μπορούμε να πετύχουμε.

1.2. Η ΛΥΣΗ ΜΑΣ ΣΥΜΦΕΡΕΙ

- 1.2.1. Οι τραγικές εμπειρίες που βίωσε ο λαός μας μέσα από το πραξικόπημα, την εισβολή και τα τετελεσμένα που ακολούθησαν, δείχνουν πως σταθερή επιδίωξή μας πρέπει να είναι η επίλυσή του Κυπριακού, ώστε να ζήσουμε σε συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας.
- 1.2.2. Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ προσφέρει την δυνατότητα να διεκδικήσουμε την λύση που να συνάδει με τις Ευρωπαϊκές αρχές και να εκμεταλλευτούμε επιπρόσθετα πλεονεκτήματα.

2. ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΗΜΕΡΑ

- 2.1. Τα «δύο κράτη» που υποστηρίζει η τουρκική και Τ/Κ ηγεσία έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις θέσεις της διεθνούς κοινότητας, τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις αποφάσεις της ΕΕ.
- 2.2. Οι προτάσεις του Υπουργού Εξωτερικών Ι. Κασουλίδη για ΜΟΕ («επιστροφή των Βαρωσίων έναντι Τύμπου») δέν απέδωσαν γιατί τα θεμέλια της διαπραγματευτικής βάσης δεν υφίστανται. Κατά συνέπεια, ούτε επί της ουσίας, ούτε σε κάποια ΜΟΕ έχουμε κινητικότητα.

- 2.3. Η στασιμότητα είναι καθολική όπως κατέγραψαν το Συμβούλιο Ασφαλείας στο ψήφισμα του τον Ιούλιο του 2022 και ο Γενικός Γραμματέας στην τελευταία του έκθεση για το Κυπριακό .
- 2.4. Με την πάροδο του χρόνου, πολλά πράγματα άλλαξαν και δυσκόλεψαν την αναζήτηση λύσης. Συμφέροντα παγιώθηκαν στις ελεύθερες περιοχές. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα παρέμεινε σε παλιά πρότυπα. Η μορφή της λύσης, της ομοσπονδιακής λύσης, όπως συμφωνήθηκε από όλους τους Ε/Κ ηγέτες, δεν προωθήθηκε για να γίνει κτήμα των πολιτών. Επίσης, Ε/Κ ηγέτες σε κρίσιμες στιγμές της πρόσφατης ιστορίας μας, δεν έδειξαν την ηγετικότητα που απαιτούσαν οι συνθήκες και δεν θέλησαν να διανύσουν το τελευταίο μίλι
- 2.5. Η τελευταία πενταετία (2017-2022) μας προσπέρασε με μηδέν συνομιλίες. Η τουρκική αδιαλλαξία έχει καταλήξει να δίνει άλλοθι στη δική μας απραξία και να καταλήγει στη δική μας αναξιοπιστία. Με νέα τετελεσμένα στο Βαρώσι. Η απραξία αποτελεί συμβιβασμός με το status quo και προχωρούμε υπνοβατώντας στην διχοτόμηση.

ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΩ

3. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΛΥΣΗΣ

- 3.1. Λύση του Κυπριακού με βάση την Διζωνική, Δικονοτική Ομοσπονδία με πολιτική ισότητα όπως καθορίζεται από τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας.
- 3.2. Λύση που να συνάδει με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο, με αποχώρηση του στρατού κατοχής, χωρίς επεμβατικά δικαιώματα και εγγυήσεις
- 3.3. Να εργαστούμε με βάση τα «Έξι Σημεία» του Πλαισίου Γκουτέρες, με σταυροειδή διαπραγμάτευση, αξιοποιώντας ταυτόχρονα όλο το υλικό που έχει συμφωνηθεί σε διάφορους κύκλους συνομιλιών. Άμεσος στόχος είναι να καταστεί το Πλαίσιο Γκουτέρες στρατηγική συμφωνία για να διασφαλιστούν οι συγκλήσεις που επιτεύχθηκαν.
- 3.4. Με τη λύση του Κυπριακού, η Κύπρος πρέπει να γίνει ένα ενωμένο κράτος, με μια κυριαρχία, με μια ιθαγένεια, με μια διεθνή προσωπικότητα, με μια φωνή στην ΕΕ.
- 3.5. Μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ομοσπονδιακή δομή.
- 3.6. Η Κύπρος να καταστεί φυσιολογικό κράτος-μέλος της ΕΕ. Οφείλουμε να κατοχυρώσουμε - σε όλη την επικράτεια υπό την κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας – τα Θεμελιώδη Ευρωπαϊκά Ανθρώπινα Δικαιώματα της ελεύθερης

διακίνησης, εγκατάστασης, απόκτησης περιουσίας. Το Ευρωπαϊκό κεκτημένο πρέπει να εφαρμόζεται σε όλη την Κύπρο.

- 3.7. Στηρίζουμε τις συγκλίσεις που έχουν επιτευχθεί στις μέχρι τώρα συνομιλίες για τη λύση του Κυπριακού.
- 3.8. Προχωρούμε να καταρτίσουμε το σύνταγμα της συνιστώσας Ε/Κ πολιτείας, το οποίο θα υπάγεται στο σύνταγμα της μετεξελιγμένης ομόσπονδης Κυπριακής Δημοκρατίας. Μια τέτοια πρωτοβουλία μπορεί να γίνει μονομερώς για να υπάρξει η απαραίτητη προεργασία πρώτου επιστρέψουμε στις διαπραγματεύσεις για συνολική επίλυση του Κυπριακού.
- 3.9. Όλοι οι Κύπριοι, Ε/Κ, Τ/Κ, Αρμένιοι, Μαρωνίτες και Λατίνοι, μπορούν να ζήσουν σε μια κοινή πατρίδα, με σεβασμό στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε κοινότητας.
- 3.10. Η διχοτόμηση δεν πρέπει να είναι το μέλλον μας. Θα είναι η χειρότερη εξέλιξη για όλους τους Κύπριους γιατί οδηγεί στην εκχώρηση στην Τουρκία του 37% της Κύπρου.
- 3.11. Η δική μας ευθύνη: ποτέ να μην αποδεχθούμε χερσαία σύνορα με την Τουρκία στην οδό Λήδρας. Ποτέ να μη συμβιβαστούμε με τη διχοτόμηση και τα συρματοπλέγματα!

4. ΠΩΣ ΘΑ ΕΠΑΝΑΦΕΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

4.1. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΜΑΣ

Το σημερινό πλήρες αδιέξοδο χρειάζεται να αναστραφεί με ανάκτηση της αξιοπιστίας μας στο επίπεδο του ΟΗΕ και της ΕΕ:

- 4.1.1. Με ετοιμότητα να συνεχίσουμε τις συνομιλίες από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα με βάση το Πλαίσιο που παρουσίασε στις 30 Ιουνίου 2017 ο ΓΓ του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες.
- 4.1.2. Με Διαπραγματευτική Ομάδα που να έχει συνοχή και να πιστεύει στην ομοσπονδιακή λύση και με ξεκάθαρο μήνυμα: Ομοσπονδία, όχι διχοτόμηση.
- 4.1.3. Με αντιπροσωπείες σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις που θα αποτελούνται τουλάχιστον κατά 30% από γυναίκες.
- 4.1.4. Με θωράκισή μας την σύμπλευση με την ΕΕ για να οικοδομήσουμε πάνω στα κοινά συμφέροντα για μια ευρύτερη περιοχή ασφάλειας, σταθερότητας και συνεργασίας, με αμοιβαίο όφελος για τα κράτη της περιοχής.

- 4.1.5. Με πραγματική αλλαγή στην ηγεσία. Οι συνεργάτες της κυβέρνησης που οδήγησαν στην παρούσα αναξιοπιστία δεν μπορούν να προσφέρουν καμία ελπίδα για αλλαγή πορείας.

4.2. ΤΑ ΔΥΟ ΚΛΕΙΔΙΑ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ: ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

4.2.1. Ενέργεια

- 4.2.1.1. Το φυσικό αέριο μπορεί να γίνει καταλύτης για τη λύση. Τα ενεργειακά αποθέματα στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας μπορούν να αποτελέσουν κίνητρο που θα επαναφέρει την Τουρκία στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για να επαναρχίσει η διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού στη συμφωνημένη βάση (ΔΔΟ με πολιτική ισότητα). Σε περίπτωση που η Τουρκία συμφωνήσει σε ένα βιώσιμο σχέδιο λύσης, θα μπορούσε να υπάρξει μεταφορά φυσικού αερίου στην Τουρκία μετά την επίλυση του Κυπριακού.
- 4.2.1.2. Η ανεύρεση υδρογονανθράκων και η συνέχιση των ερευνών συνιστούν ένα εξαιρετικά σημαντικό έργο που βάζει την Κύπρο μέσα στον ευρύτερο ενεργειακό χάρτη.
- 4.2.1.3. Η επίλυση του Κυπριακού θα επιταχύνει τις διαδικασίες αξιοποίησης των υδρογονανθράκων στις θαλάσσιες ζώνες της Κύπρου. Αυτή την προοπτική πρέπει να αξιοποιήσουμε για να φέρουμε την Τουρκία πίσω στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων:
- α. Σύμφωνα με τις συγκλίσεις που έχουν ήδη επιτευχθεί όπως αυτές καταγράφονται στο έγγραφο του ΟΗΕ «Συγκλίσεις 2008-2012», οι θαλάσσιες ζώνες θα είναι ομοσπονδιακή αρμοδιότητα, καθώς επίσης οι φυσικοί πόροι και η κατανομή των ομοσπονδιακών εσόδων.
 - β. Σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού, η Τουρκία θα μπορεί να συνεργαστεί για την μετεξελιγμένη ομοσπονδιακή Κυπριακή Δημοκρατία, ούτως ώστε να συμμετέχει στην εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων που βρέθηκαν στην Κυπριακή ΑΟΖ. Αυτή η προοπτική αποτελεί κίνητρο για την ειρηνική και βιώσιμη επίλυση του προβλήματος και τη μελλοντική συνεργασία.
- 4.2.1.4. Οι συμφωνίες για οριοθέτηση ΑΟΖ με το Ισραήλ και τον Λίβανο (δύο χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση) συνιστούν πολύ θετικά βήματα και δείχνουν τον δρόμο πως η ενέργεια μπορεί να στηρίξει την ειρήνη.

- 4.2.1.5. Η ενεργειακή πολιτική της Κύπρου πρέπει να συνδεθεί με τις ενεργειακές ανάγκες και πολιτικούς προσανατολισμούς της ΕΕ:
- α. Η μέχρι τώρα ακολουθούμενη πολιτική αποξενώνει την Κύπρο από την ΕΕ, δεν της επιτρέπει να καταστεί μέρος των ευρύτερων ενεργειακών σχεδιασμών της ΕΕ και δεν έχει αποφέρει από θετικό αποτέλεσμα υπέρ της Κύπρου.
 - β. Η Κύπρος θα πρέπει να στοχεύσει στην ευθυγράμμιση της με τα τεκταινόμενα στην ΕΕ και να επιδιώξει να συνδέσει οργανικά την ενεργειακή της πολιτική με τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της ΕΕ
 - γ. Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθούν κίνητρα κι εντός ΕΕ για να ασκηθεί πίεση υπέρ της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων στην Κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και προς την Τουρκία να επιτρέψει την εξόρυξη των υδρογονανθράκων σε συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο.

4.2.2. Ευρωτουρκική Σχέση

- 4.2.2.1. Η Τουρκία επιδιώκει να ενισχύσει τις σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κυβέρνηση οφείλει να συμμετέχει στη συζήτηση μεταξύ Τουρκίας και ΕΕ, ως ενδιαφερόμενο κι ενεργό μέρος. Εμείς θα στηρίζουμε τη θετική ατζέντα της Ευρωτουρκικής Σχέσης, υπό την προϋπόθεση ότι η Τουρκία στηρίζει έμπρακτα και ευλικρινά την πρόοδο στις συνομιλίες για την ειρηνική επίλυση του Κυπριακού
- 4.2.2.2. Η διατήρηση της σύνδεσης των Ευρωτουρκικών σχέσεων με το Κυπριακό είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί παρέχει σημαντικούς μοχλούς για αξιοποίηση.
- 4.2.2.3. Μεταξύ άλλων, η Τουρκία επιδιώκει:
- α. Αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης.
 - β. Άρση της βίζας για τους Τούρκους πολίτες που ταξιδεύουν εντός της ζώνης Σένγκεν.
- 4.2.2.4. Το Κυπριακό πρέπει να ενταχθεί στο ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωτουρκικής σχέσης:
- α. Στη διαπραγμάτευση των πιο πάνω στόχων, πρέπει η Κυπριακή Δημοκρατία να είναι παρούσα και να αναδείξει πως – εάν η Τουρκία θέλει να αναβαθμίσει τις σχέσεις της με την ΕΕ – θα πρέπει να επιδείξει την απαραίτητη βούληση για

λύση του Κυπριακού εντός του συμφωνημένου πλαισίου της ΔΔΟ και να στηρίξει έμπρακτα πρωτοβουλίες και συνομιλίες που αποσκοπούν στη λύση του προβλήματος.

- β. Η εμπλοκή του Ευρωπαϊκού παράγοντα στις διαπραγματεύσεις θα συνεισφέρει στην εξισορρόπηση του ισοζυγίου διαπραγματευτικής δύναμης, ούτως ώστε να μπορεί να επιτευχθεί μια καθόλα δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.
- γ. Σε αυτό υπάρχει χώρος για επέκταση της συμφωνίας Τουρκίας – ΕΕ για τον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών με τη συμβολή της FRONTEX ώστε να εφαρμοστεί και στην Κύπρο.

5. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

5.1. ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΥ ΕΕ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

- 5.1.1. Η ΕΕ συμμετείχε στην τελευταία προσπάθεια για την επίλυση του Κυπριακού και τις διασκέψεις του ΟΗΕ για την Κύπρο στη Γενεύη και το Κραν Μοντάνα. Με αυτό τον τρόπο συνέβαλε σημαντικά:
 - α. Στην τεχνική στήριξη των συγκλίσεων που σχετίζονται με τη συμμετοχή της Κύπρου στην ΕΕ και την εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.
 - β. Δηλώνοντας έτοιμη να στηρίξει οικονομικά την υλοποίηση του σχεδίου λύσης του Κυπριακού.
- 5.1.2. Προτείνουμε διορισμό απεσταλμένου της ΕΕ στις συνομιλίες επίλυσης του Κυπριακού που να υπάγεται στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στον Ύπατο Εκπρόσωπο.

5.2. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΕΓΓΥΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ

- 5.2.1. Θέση μας είναι η συμμετοχή της ΕΕ στον μηχανισμό ασφαλείας του ΟΗΕ, στα στάδια εφαρμογής της λύσης, τόσο με δικές της δυνάμεις όσο και δυνάμεις κρατών-μελών της.
- 5.2.2. Προτείνουμε να γίνουν διαβήματα για την εγκατάσταση των γραφείων ενός οργανισμού της ΕΕ (ή του ΟΗΕ) στην Κύπρο, για να υπάρχει έντονη η Ευρωπαϊκή παρουσία στο νησί και να αναδειχθεί η μετεξελιγμένη Κυπριακή Δημοκρατία ως ένα ενεργό και σημαντικό μέρος των οργανισμών αυτών.

5.3. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ

5.3.1. Η σύμπλευση με την ΕΕ για την υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης στην Κύπρο που θα στηρίζει την πολύχρονη προσπάθεια του ΟΗΕ για τη Διζωνική, Δικονοτική Ομοσπονδία, εξυπηρετεί τα Ευρωπαϊκά συμφέροντα, την ειρήνη, την σταθερότητα και την συνεργασία στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Από την δημιουργία της, η ΕΕ ήταν η απάντηση των λαών της Ευρώπης πάνω στα συντρίμια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Μεγάλοι ηγέτες, οραματιστές με κεντρικό αίτημα να ελεγχθεί ο μινώταυρος του πολέμου πήραν τις σωστές πρωτοβουλίες (ΕΚΑΧ-ΕΟΚ) και έτσι οικοδομήθηκε η Ενωμένη Ευρώπη (ΕΕ).

Η ΕΕ έχει αναπτύξει ήδη αξιοσημείωτες δραστηριότητες για το σύνολο του νησιού ενταγμένες στην προοπτική της επίλυσης. Τα ακόλουθα παραδείγματα αναδεικνύουν τον ρόλο που μπορεί να έχει η ΕΕ στο να καλλιεργήσει μια κουλτούρα ειρήνης στις δύο κοινότητες και να δημιουργήσει τις κοινωνικοοικονομικές προϋποθέσεις για μια βιώσιμη λύση του Κυπριακού:

- α. Η λειτουργία του Κανονισμού της «Πράσινης Γραμμής», που θέτει τους όρους διεξαγωγής εμπορίου και διακίνησης προσώπων από το 2004.
- β. Ο Χρηματοδοτικός Κανονισμός για την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα.
- γ. Η οικονομική στήριξη των εργασιών της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων (ΔΕΑ) για την εξέταση DNA των οστών με σκοπό την διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων.
- δ. Η στήριξη των εργασιών της Τεχνικής Επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- ε. Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Imagine» με σκοπό την προώθηση της κουλτούρας ειρήνης στο χώρο της εκπαίδευσης.
- στ. Η λειτουργία ειδικής Τεχνικής Επιτροπής για την εναρμόνιση της Τ/Κ Κοινότητας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.
- ζ. Η λειτουργία γραφείου ενημέρωσης των Τουρκοκυπρίων στην κατεχόμενη Κύπρο.
- η. Στο Πρωτόκολλο 10 της Συνθήκης Προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ προνοείται η ένταξη ολόκληρης της επικράτειάς της στην ΕΕ, ενώ η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου αναστέλλεται στα εδάφη στα οποία η Κυβέρνηση «δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο». Το

Πρωτόκολλο προβλέπει πως η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου θα επεκταθεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού. Αυτή είναι και η νομική βάση πάνω στην οποία θα βασιστούμε για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας εφόσον επιτευχθεί μια βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

θ. Υπενθυμίζεται ότι στον προϋπολογισμό της περιόδου 2021-2027 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Συνοχή και τις Μεταρρυθμίσεις, έχει διατεθεί 1 δισ. ευρώ για την Κύπρο.

5.3.2. Η ΕΕ θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία εφαρμογής της συμφωνημένης λύσης του Κυπριακού, ούτως ώστε να συμβάλει στην οικονομική σταθερότητα της ομοσπονδιακής Κυπριακής Δημοκρατίας:

α. Προτείνουμε το σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής και ανοικοδόμησης από τον Κοινοτικό Προϋπολογισμό σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού.

β. Έργα όπως, η ανοικοδόμηση περιοχών υπό επιστροφή στην Ε/Κ Κοινότητα και η μετεγκατάσταση και αναδιοργάνωση οικονομίας για την Τ/Κ Κοινότητα θα συνεισφέρουν τα μέγιστα στην διασφάλιση της ειρήνης στο νησί μας και θα αποδείξουν ότι η ΕΕ μπορεί να εξασκήσει θετική γεωπολιτική επιρροή, πέραν από το να προσφέρει οικονομική στήριξη.

γ. Συγκεκριμένα, έχουμε προτείνει:

Την αξιοποίηση Ευρωπαϊκών και διεθνών κονδυλίων για την ανέγερση δικοινοτικού νοσοκομείου στο χώρο του Αεροδρομίου Λευκωσίας, όπου θα έχουν πρόσβαση τα ασθενοφόρα κι από τις δύο πλευρές της πράσινης γραμμής:

i. Το νοσοκομείο θα λειτουργεί υπό την εποπτεία της Δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για την Υγεία.

ii. Για τη χρηματοδότηση του έργου θα χρησιμοποιηθεί η ίδια μεθοδολογία της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση της Δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά.

Την ανέγερση πάρκου παραγωγής ηλιακής ενέργειας στη νεκρή ζώνη, με σκοπό να παραχθεί ενέργεια προς όφελος και των δύο κοινοτήτων:

i. Ήδη η Επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων της Ένωσης, Ελίζα Φερέιρα έχει δηλώσει την ετοιμότητα της να στηρίξει μια τέτοια πρωτοβουλία. Ταυτόχρονα, η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα Φον Ντερ Λάιεν έχει ανακοινώσει την περαιτέρω ανάπτυξη

φωτοβολταϊκών στην Πράσινη Γραμμή και σε μέρος της πεδιάδας της Μεσαορίας, με πλήρη αξιοποίηση της σχετικής εισήγησης.

- ii. Το πάρκο θα πρέπει να οικοδομηθεί σε κρατική γη. Εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, τότε το κράτος οφείλει να απαλλοτριώσει γη εντός της νεκρής ζώνης για σκοπούς διεκπεραίωσης του έργου, καταβάλλοντας δίκαιη αποζημίωση στους ιδιοκτήτες.

6. ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ (ΜΟΕ)

6.1. Τα ΜΟΕ είναι αναγκαία εφόσον συμφωνούμε πως τα έγγραφα του ΟΗΕ συνιστούν τις κατευθύνσεις για να αναζητηθεί συνολική λύση με βάση την Διζωνική, Δικαιοτική, Ομοσπονδία. Πρώτα, να γνωρίζουμε τη βάση πάνω στην οποία κινούμαστε, διαφορετικά θα οδηγηθούμε σε μια διαδικασία όπου τα ΜΟΕ θα αντικαταστήσουν την συνολική επίλυση.

6.2. Υπό τον πιο πάνω όρο, προτείνω τα εξής ΜΟΕ με τη μορφή που έχουν οι υπάρχουσες Μικτές Τεχνικές Επιτροπές:

- α. Τεχνική Επιτροπή για τους Υδρογονάνθρακες, κατανομή των εσόδων στις πολιτείες μέσω της Ομοσπονδιακής Κεντρικής Τράπεζας με βάση το 80 με 20%.
- β. Τεχνική Επιτροπή για την Πράσινη Ενέργεια.
- γ. Τεχνική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή με αξιοποίηση εισηγήσεων, ώστε να ληφθούν μέτρα για την από κοινού αντιμετώπισή της μέχρι τη συνολική επίλυση.
- δ. Τεχνική Επιτροπή για το Μεταναστευτικό υπό το φως της συνεχούς αύξησης των μεταναστευτικών ροών.

6.3 Ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει ευθύνη να ανταποκριθεί στο επαναλαμβανόμενο αίτημα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για ενημέρωση της κοινής γνώμης για τις πρόνοιες της ομοσπονδιακής λύσης. Η εφαρμογή της λύσης που προβλέπει την μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ομοσπονδιακό χρειάζεται ενημερωμένους πολίτες που θα εξοικειωθούν με την αλλαγή του συντάγματος και τον τρόπο λειτουργίας του κράτους. Η ανάπτυξη ενός δημόσιου διαλόγου, με τη συμβολή προσωπικοτήτων συμβάλλει στη δημιουργία πολιτών με στέρεες απόψεις για την νέα εποχή για την Κύπρο.

7. ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

7.1. Η επικοινωνία, οι επαφές ανάμεσα στην Ε/Κ και Τ/Κ κοινότητα αποτελούν ουσιώδη παράμετρο για την προσπάθεια της επίλυσης του Κυπριακού και την δημιουργία γεφυρών διαλόγου και συνεννόησης.

- 7.2. Οι επαφές ανάμεσα σε κόμματα, συνδικάτα και φορείς της κοινωνίας των πολιτών συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ανησυχιών της κάθε κοινότητας. Η πολιτική ηγεσία οφείλει να στηρίζει τέτοιες πολιτικές δράσεις και να τις προωθεί για την καλλιέργεια συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών θεσμών και των πολιτών των δύο κοινοτήτων. Αυτή η συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προεργασία για την εφαρμογή της λύσης.
- 7.3. Η επιτυχημένη δραστηριότητα της Τεχνικής Επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς αποδεικνύει ότι όπου υπάρχει η θέληση μπορεί να γίνουν πολλά.

8. ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ

- 8.1. Η ηρωική προσπάθεια των εγκλωβισμένων μας πρέπει να στηριχτεί έμπρακτα. Όχι μόνο με οικονομική βοήθεια αλλά και εκπαιδευτικές και άλλες υπηρεσίες που να κάνουν την διαμονή τους πιο υποφερτή και ανθρώπινη.
- 8.2. Η κυβέρνηση οφείλει να θεσπίσει κανονισμούς για την κατανομή των αποζημιώσεων (60 εκατ. ευρώ) που οφείλει να καταβάλει η Τουρκία ως αποτέλεσμα της τέταρτης διακρατικής προσφυγής στο ΕΔΑΔ στους εγκλωβισμένους της Καρπασίας. Με τη θέσπιση αυτών των κανονισμών, θα δημιουργήσουμε την απαραίτητη κινητικότητα και θα στείλουμε τα σωστά διπλωματικά προς την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

9. ΑΡΜΕΝΙΟΙ – ΜΑΡΩΝΙΤΕΣ – ΛΑΤΙΝΟΙ

- 9.1. Οι Αρμένιοι, οι Μαρωνίτες και οι Λατίνοι είναι μέρος της Κυπριακής μας ταυτότητας. Το κράτος έχει καθήκον να τους σέβεται και να τους στηρίζει γιατί η διαφύλαξη της διαφορετικότητά τους, είναι ο Κυπριακός μας πλούτος.
- 9.2. Οι Μαρωνίτες που βιώνουν την κατοχή χρειάζεται στήριξη για να παραμείνουν στα κατεχόμενα χωριά τους.

10. ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

- 10.1. Το Βαρώσι είναι ο φάρος της συνολικής επίλυσης. Αν χαθεί το Βαρώσι, θα πέσουμε στα βράχια της διχοτόμησης. Τα ψηφίσματα 789 και 550 του ΣΑ είναι σημαντικά καθώς καθορίζουν την ειδική προτεραιότητά του σε σχέση με την αναζήτηση της συνολικής λύσης.
- 10.2. Η ανασυγκρότηση του συνολικού πλαισίου της λύσης, η αξιοποίηση των ψηφισμάτων και οι πρωτοβουλίες των κατοίκων της πόλης είναι αναγκαίες. Η μια συμπληρώνει την άλλη.

- 10.3. Οι Τουρκικές ενέργειες στο Βαρώσι αναδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη για επανέναρξη των συνομιλιών για να αποτραπούν νέα τετελεσμένα επί του εδάφους, για να διασφαλιστεί η επιστροφή της περιοχής υπό Ε/Κ διοίκηση και η επιστροφή των νόμιμων ιδιοκτητών στις περιουσίες τους.
- 10.4. Πρέπει να αναδειχθεί η παραβίαση των ψηφισμάτων 550 και 789 σε όλα τα διεθνή φόρα.
- 10.5. Οφείλουμε να οχυρωθούμε και νομικά εναντίον των Τούρκικων ενεργειών στο Βαρώσι για να αποτρέψουμε τον εποικισμό της πόλης πριν από την συνολική επίλυση του Κυπριακού και να καταρρίψουμε το επιχείρημα που προβάλλουν οι Τούρκοι πως – δήθεν – οι περιουσίες στο Βαρώσι ανήκουν στο ΕΒΦΚΑΦ.

11. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΛΗΘΕΙΑΣ: ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ ΤΩΝ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΩΝ

- 11.1. Προτείνουμε τη σύσταση «Επιτροπής Αλήθειας» στο μοντέλο της Νότιας Αφρικής του Νέλσον Μαντέλα και αξιοποίηση της γνώσης από την Β. Ιρλανδία και την Κολομβία.
- 11.2. Σε παγκόσμιο επίπεδο δημιουργήθηκαν πάνω από 40 Επιτροπές Αλήθειας που είχαν ως στόχο τους την ανάδειξη της αλήθειας, για να ικανοποιηθεί όσο καλύτερα ήταν δυνατό το αίσθημα δικαίου ανάμεσα στους πολίτες. Τέτοιες κοινωνικές πρωτοβουλίες συνεισφέρουν σημαντικά στο να δημιουργηθούν οι συνθήκες για συμφιλίωση των συγκρουόμενων κοινοτήτων βάση της ιστορικής αλήθειας.
- 11.3. Οι όροι εντολής της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ) θα μπορούσαν να τροποποιηθούν. Μπορείτε να διαβάσετε το κείμενο των εισηγήσεων στη διεύθυνση www.truthnowcyprus.org. Υπάρχουν ακόμη δύο σημαντικά σημεία:
 - 11.3.1. Ο Περί Αποδείξεως Νόμος (ΚΕΦ 9) θα πρέπει να τροποποιηθεί περαιτέρω ώστε οποιαδήποτε μαρτυρία δοθεί σε τέτοια έρευνα να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε ποινική, αστική ή διοικητική διαδικασία ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου.
 - 11.3.2. Οι εσωτερικοί κανονισμοί που θα διέπουν τη λειτουργία της «Επιτροπής Αλήθειας» θα πρέπει να ετοιμαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίσουν ότι η αλήθεια και η μεταμέλεια θα αποτελέσουν το αντάλλαγμα για αμνηστία.
- 11.4. Η ΔΕΑ έκανε σημαντικό έργο. Χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες και μέσα για την αποστολή της. Οι συγγενείς δικαιούνται να έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα να γνωρίζουν για την τύχη των αγαπημένων τους προσώπων.

- 11.5. Το κράτος απέκρυψε στοιχεία και καθυστέρησε παράλογα στη διαδικασία διερεύνησης και καταγραφής των αγνοουμένων σε ορισμένες περιπτώσεις. Ένα συγγνώμη προς τους συγγενείς είναι αναγκαίο.
- 11.6. **Μονοκοινοτική Επιτροπή Αλήθειας:** Μέχρι να ωριμάσουν οι συνθήκες για σύσταση Επιτροπής Αλήθειας για ολόκληρη την Κύπρο, κάτι το οποίο συναρτάται με την επίλυση του Κυπριακού, προτείνουμε - σε πρώτο στάδιο - μονοκοινοτική Επιτροπή Αλήθειας για την Ελληνοκυπριακή κοινότητα.
- 11.7. **Αλήθεια, όχι τιμωρία:** Το ζητούμενο δεν είναι η τιμωρία αλλά η διακρίβωση της αλήθειας, με την ελπίδα ότι θα έρθουν καλύτερες μέρες στο νησί μας και ότι αυτές οι πληροφορίες θα δοθούν, ενόσω οι άνθρωποι που τις έχουν και αυτοί που θέλουν να τις λάβουν, είναι ακόμα εν ζωή.
- 11.8. **Μνημείο για το Άγνωστο Θύμα:** Σαν μέρος της προσπάθειας για να πετύχουμε την ειρηνική συμβίωση στο νησί, προτείνω να δημιουργηθεί μνημείο για το «Άγνωστο Θύμα». Το εν λόγω μνημείο θα τιμά όλους όσους έχασαν την ζωή τους για να έχουμε μια πατρίδα ελεύθερη, ενωμένη, ακέραια.

12. ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

- 12.1. Το κράτος αδίκησε τους πρόσφυγες. Έγιναν έργα, ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια μετά την εισβολή. Θα μπορούσε όμως να γίνουν περισσότερα, καλύτερα και πιο στοχευμένα.
- 12.2. Η δικαιότερη κατανομή των βαρών δεν υλοποιήθηκε. Αντίθετα, οι ανισότητες μεγάλωσαν. Η φορολογία για τα κεφαλαιουχικά κέρδη στις πωλήσεις γης δημιούργησε έσοδα αλλά δεν κατανεμήθηκαν δίκαια υπέρ των προσφύγων.
- 12.3. **Ειδικό Ταμείο Αλληλεγγύης:**
- 12.3.1. Ένα ειδικό Ταμείο Αλληλεγγύης προς τους πρόσφυγες μπορεί στο εξής να αντικαταστήσει ή τουλάχιστον να συμπληρώσει τον Κεντρικό Φορέα Κατανομής Βαρών για να έχει πραγματικά έσοδα για την χρηματοδοτική στήριξη των προσφύγων.
- 12.3.2. Ποσοστό του φόρου κεφαλαιουχικών κερδών σχετικά με τις αγορές ακίνητης περιουσίας θα μπορούσε να υποστηρίξει το ειδικό αυτό Ταμείο και όχι να καταλήγει στα γενικά δημοσιονομικά έσοδα.
- 12.4. Πρέπει να διασφαλιστεί η φερεγγυότητα των ιδιόκτητων περιουσιών στα κατεχόμενα με προτεραιότητα στις ευάλωτες οικονομικά ομάδες.
- 12.5. Η κακοδιαχείριση των Τ/Κ περιουσιών από τον Κηδεμόνα πρέπει να σταματήσει, να ψηφιοποιηθούν τα αρχεία και οι περιουσίες αυτές να δίδονται μόνο σε δικαιούχους.

13.ΣΥΝΟΨΗ

Το Κυπριακό πρόβλημα παραμένει ανοικτό για δεκαετίες. Σταθερή επιδίωξη μας η επίλυση του, ώστε να ζήσουμε σε συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας. Λύση του Κυπριακού με βάση την Διζωνική, Δικοινοτική Ομοσπονδία με πολιτική ισότητα όπως καθορίζεται από τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Λύση που να συνάδει με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο, με αποχώρηση του στρατού κατοχής, χωρίς επεμβατικά δικαιώματα και εγγυήσεις. Με αξιοπιστία και με την σύμπλευση μας με την ΕΕ μπορούμε να πετύχουμε. Με τα δυο κλειδιά της ενέργειας και της θετικής ατζέντας ΕΕ – Τουρκίας, καθώς και με ένα Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης.

Η σύσταση «Επιτροπής Αλήθειας» στο μοντέλο της Νότιας Αφρικής του Νέλσον Μαντέλα θα συμβάλει στη διαδικασία συμφιλίωσης.

Η διχοτόμηση δεν πρέπει να είναι το μέλλον της Κύπρου. Να εργαστούμε για να την αποτρέψουμε. Μπορούμε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για την επανεκκίνηση των διαπραγματεύσεων. Μπορούμε να οικοδομήσουμε την Κύπρο που όλοι θέλουμε.

Η λύση του Κυπριακού μάς συμφέρει γιατί θα δώσει - ύστερα από μισό αιώνα - μια ελεύθερη, ενωμένη, κοινή πατρίδα για όλους τους Κύπριους, χωρίς στρατεύματα κατοχής. Η Κύπρος θα αξιοποιήσει το σύνολο των ανθρώπων της, των πλουτοπαραγωγικών πόρων και της γεωγραφικής θέσης της. Τα Ευρωπαϊκά Ανθρώπινα Δικαιώματα θα είναι πλήρως κατοχυρωμένα, σε ένα φυσιολογικό κράτος- μέλος της ΕΕ.

Δεν πρέπει να μετρούμε κάθε χρόνο τα χρόνια από την εισβολή! Δεν πρέπει να κληρονομήσουμε στα παιδιά μας μια πατρίδα μοιρασμένη στα δύο! Μπορούμε να αλλάξουμε πορεία. Πρέπει να κερδίσουμε πίσω την αξιοπιστία μας, την οποία μόνο μια πραγματική αλλαγή ηγεσίας μπορεί να φέρει.

Η Κύπρος αξίζει καλύτερα!